

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XII. Noua in Gallia Religionis discrimina. Ferrariensis Cardinalis illuc legatio. Episcoporum Hispaniensium, Osiique Legati Tridentum accessus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

1561.

CAPVT XII.

*Nona in Gallia Religionis discrimina. Ferrariensis Cardinalis
illuc legatio. Episcoporum Hispaniensium, Osiique
Legati Tridentum accessus.*

O Peræpretium hîc est, vt ad Gallica reuertentes, aliquandiu
ibi sistamus. Hæretici eo in regnò per magnam audaciam in-
rem suam trahebant imbecillitatem regiminis, & in dies
singulos gradum aliquem, seu veriùs saltum faciebant. Regina etiã
erecti animi femina, cum tamen illi dominaretur, sicuti rumor
erat, ambitio dominandi, timidissima animi affectio, cunctis id-
circo seruiebat, & suspicionibus agitata propter Guisiorum poten-
tiam, nitebatur aduersæ factionis homines sibi deuincire. Prorinde
conspicata, quantâ florent apud eos gratiâ Petrus Martyr ac Theo-
dorus Beza, hæreticorum antesignani, nimiam in illis audiendis faci-
litate ac lenitate utebatur, vt dicebant, cum aliqua famæ de Reli-
gione iactura: quamquam postea rerum ab ea gestarum tenor os-
tenderit, profanæ politicæ causâ pium eius studium interdum ob-
torpuisse, sed numquam eius Fidem declinasse. Ibi hæresis fautores
perpetuò vociferabantur, cogendam esse propriam nationis Syno-
dum, per quam stabiliretur in Gallia peculiaris religio, quæ Roma-
næ potestatis vinculis omnino soluta, & tunc comprobaretur, &
postea exerceretur. Hæc Pontifici suasere, necesse fore in Galliam
Legatum mittere magni consilij ad tam ardua grauiaque negotia,
simulque magnæ auctoritatis apud eas gentes, sine qua consilium ad
ratiocinandum potius quàm ad conficiendum valet. Hac vtrâque
dote Pontifici visus est pollere Hippolitus Cardinalis Ferrariensis,
vir prudentiâ inter primos habitus, ob quam non semel propè fue-
rat vt supremus Ecclesiæ Rector crearetur, cuius fratria, Hercules
Ducis vxor, genita fuerat à Rege Ludouico XII. & cuius fratris fi-
lia Francisco Guisio Duci nupserat; ipse verò semper non Romæ
solùm, sed per Italiam vniuersam supremam quasi præfecturam
gesserat in grauissimis Gallici regni negotiis. Quare nemo illuc ad
id seligi poterat aut acceptior ex fide, aut venerabilior ex amplitu-
dine, aut etiam validior ex cognatione. His ea conditio accedebat,
quæ in Principum ministris reliquarum omnium quasi anima est,
nimirum beneuolentia in Principem, qui sibi obstrinxerat Hippo-
litum, collatâ Aloysio fratris filio summi Ordinis Purpurâ. Deti-
gnatus hic legationi fuerat secundo Iunij, & vigesimo sexto Crucem,
illius

illius muneris tesseram, accepit discessurus^a. Florentiã transiit^b, & cum Duce rem communicauit, cui Pontifex plurimum fidebat, quiq̃ue arctiorem amicitiam recens colligauerat cum Regina sibi agnata. Is efficacissima quæquẽ studia erga Catharinam pollicitus est, quibus præcipuè nimis anxiam in ea suspensionem sedaret; nimirum, haud moliturum Pontificem, vt ipsi administrationis auctoritas minueretur. Cardinalem quoque monuit, in apertum dissidium non nisi per extremam necessitatem eundem; potiùs lentã quadam dexteritate vtendum tantisper dum Rex supra puerilem ætatem assurgeret, & re ipsa Rex euaderet: si ante id (disseribat Dux) aperte dissidia contingerent, susceptam iri rerum administrationem à Rege animo malè affecto, eodemque die, quo ille regnare inciperet, inepturum pariter Pontificem tamquam aduersarium non tamquam Patrem intueri. Sin ex altera parte ad id vsque temporis quã tolerando quã declinando res protraheretur, libenter tunc Regem Pontificis monita auscultaturum, ratum, malè de se meritos eos administratos, qui ex vtilitate priuata in seditiosis arrogantiam & contra regium Sceptrum & contra Pontificiam Sedem aluissent.

² Hæc Ducis Florentini sensa cum Legati sensis mirificè consonabant: quare is tam leniter se gessit in Gallia^c, vt in multorum vituperationem inciderit, ac præsertim Granuellani apud Comendonum Nuntium, perinde quasi dum plurimam de hæreticis rationem haberet, exerceretque intimam amicitiam cum Principe Vandomi (hoc nomine Hispanorum ministri Nauarræ Regem appellabant) se magis accommodaret Reginæ voluntati, quàm Pontificis dignitati. Reginam ad virilem Religionis defensionem cohortari non desistebant hinc Rex Catholicus, hinc Cæsar. Is ad illam scripsit epistolam^d, pio studio plenam, cuius exemplar Pontifici communicauit, hic verò Legatis. Hispanus per opportunitatem quã petebat Regina per suum Oratorem ab ipso, vt suos Præsules ad Concilium mitteret, sed querebatur, Hispaniensem in Gallia Oratorem importunè se gerere, grauiter respondit: Quod spectabat ad Synodum, licuisse Reginæ ad eam vsque diem cernere Hispanos Episcopos per Galliam equitantes Tridentum versus; ac proinde Regem ab ea petere, vt eodem Gallos Præsules ipsa compelleret. De Oratore dixit: Illi à se haud iniunctum fuisse, vt importunius ageret; sed in eo quod ad Religionem spectabat, etiamsi ab Oratore quotidie cum Regina singulisque ministris postulationes iterarentur, non idcirco illum eò processurum, vt

1561.

^a In Actis Senatus.
^b Epist. Legati ad Borromæum, Florentiã 16. Iulij 1561. inter scripturas Bernardini Card. Spadæ, vbi sunt etiam aliæ litteræ citandæ de hac legatione.

^c Epistola Comendoni ad Borromæum, Bruxellis 12. Octobr. 1561.

^d Apparet ex responso Legatorum ad Borromæum, ultimo Iulij 1561.

1561. vt aut voluntatem suam, aut sua mandata transiliret. Porro Regina^e etsi blandè se haberet cum hæreticis, cautebat tamen, ne alienum à se Pontificem redderet, adeoque nitebatur cuiusvis detrimenti suspicionem ab eo depellere, patefacto etiam per litteras animi sui proposito Episcopos ad Concilium mittendi, cuius hac tantùm rei gratiâ illos à se vocatos aiebat; quod vbi Tridentinis Legatis innotuit, eos sollicitudine liberauit.

Verùm quantò magis effecta promissis præcellunt, tantò magis Legatos exhilarauit Hispanorum Præsulum aduentus, quàm exorbitata à Gallis promissa. Primus^e ex Hispanis fuit Aciedus Moya de Contreras Episcopus Vicensis, vir maturi consilij, ac litteratus: hic 26. Septembris peruenit, regiasque litteras ostendebat, quibus iussus fuerat proficisci, atque expedite progredi. Narrabat præterea, eo breui tractu, quo per Hispaniam perrexerat antequam Galliam ingrederetur, se nactum esse quatuor alios Episcopos Hispanos Tridentum euntes, quemadmodum postea^e reipsa tum illi tum alijs eiusdem nationis illicò peruenere.

Itali præ ceteris, quippe quos ob maiorem Tridenti propinquitatem, maioremque subiectionem Pontifici, par erat exteris exemplo esse, acriter extimulabantur à Pio, & quo libentius iter arripere, instruebantur à Borromæo commendatitijs litteris ad Legatos, qui^h seorsim iubebantur se cum illis omnibus tam comiter gerere, vt regionis non modò externæ, sed etiam incommodatæ molestia leniretur; tantumque studij impensum est, ne Transmontani, ad excusandam tardiozem absentiam suam, obiectarent complurium Italarum exemplum, vt Legati Pontificiⁱ significarint, optere Tridentum accire eos etiam, qui Ferrariensem Legatum comitabantur; aliter enim licuisset Gallis validiores afferre causas in Gallia persistendi, quàm illis Episcopis, qui vix ibi vlli vsuerant, nisi ad splendidum comitatum. Atque Legatorum monita Pontificis iussio est subsecuta^k.

Maioris fuit ponderis eorundem consilium reuocandi Tridentum ab Aula Cæsarea Osium Legatum, propterea quòd cum Cæsar declarasset, velle se ad Synodum Oratores mittere, parum ibi agendum supererat; quod si quid etiam superesset, ad id sufficere Delfinum Nuntium. At verò Tridenti præsentiam Osij, per ali- quod temporis interuallum antequam Synodus aperiretur, existimari plurimum profuturam: quoniam licuisset tunc tribus simul Legatis præmeditatè deliberare multis de rebus ad Concilium spectantibus, & communicatis Pontifici ipsorum sententijs, quod ille

^e Apparet ex responsis Legatorum ad Borromæum, præsertim 6. & 10. Iulij, & 3. Augusti 1561.

^f Diarium Adulfi Seruantij, qui erat Amanuensis Secretarij Masfarelly, & epistola Legatorum ad Borromæum, 27. Septembris 1561.

^g Diarium, & litteræ quæ sequuntur.

^h Apparet ex responsis Legatorum ad Borromæum, 21. Iulij, & 10. Nouembris 1561.

ⁱ Litteræ Legatorum, 6. Iulij 1561.

^k Apparet ex epistola Ferrariensis ad Franciscum Mariam Vicecomitem, actorem suum Lugduni, 1. Septembris 1561.

Historia
Concilij
Tridentini
pars II

1561
SIV
8

ille vellet, cognoscere, statimque postea id exequi, vbi Synodus in 1561.
 opus deduceretur. Aliter enim (aiebant illi) si admotâ iam operi
 manu rerum tractatio subsisteret, quò priùs illæ Pontifici significa-
 rentur, eam prolationem instar frigidae futuram, calefactis ac fer-
 uescentibus animis permolestæ; simulque inde rursus excitum iri
 Lutheranorum calumniam, quasi libera non esset Synodus, san-
 ctionesque Romæ veriùs quàm Tridenti conficerentur: quæ cal-
 lumnia, quamuis esset iniqua, cum deberetur quidem libertati, vt
 Patres sanctionibus sponte consentirent, sed non vt illæ firmaren-
 tur absque noticia consensuque Pontificis, qui Synodi caput erat;
 tamen quia nimis popularis videbatur inculatio, oportere vt ipsa
 rei species amoueretur, postulante prudenti charitate, vt non mo-
 dò ne pateretur malum, sed ne id quidem quod aliis afferat offen-
 sionem in malum.

6 Consilium probavit Pontifex; adeoque Osius Tridentum re-
 uocatus, peruenit die vigesimo Augusti^m, ac priuatim ingressus, do-
 micilium comperit comiteatu ad duos menses instructum ex libe-
 ralitate primi Legati; in quo viro Principis opulentia Principis
 largitas adnectebatur, quarum coniunctio ad egregiam beneficen-
 tiam plurimum valet: at verò illa sine altera, probrosa; hæc sine
 illa, exitiosa.

Ex epistola
 Legatorum
 ad Borro-
 macum,
 28. Iulij
 1561.
 m Diarium
 20 Augusti
 1561.